

Úvodní všeobecné...

Prosinec je podle gregoriánského kalendáře dvanáctý a poslední měsíc v roce. Má 31 dní.

Jeho český název se odvozuje od praslovanského slovesa prosinoti, který znamená prosvítat či probleskovat. Slunce v tento měsíc často jen prosvírá mezi mraky. Lidová etymologie odvozuje název od slova prase, neboť v prosinci se konaly zabíjačky. Jindy poukazuje na slovo prosit s odkazem na vánoční kole-dování. V prosinci se také více jedla kaše z prosa. Jsou to však nepodložené výklady založené na podobnosti slov.

V chorvatštině pak vysvětlují původ slova prosinac jako měsíc, ve kterém se často prosí, jinak také modlí. Takže přesně naopak.

Prosinec začíná stejným dnem v týdnu jako září.

V 16. až 18. století Češi prosinec nazývali někdy jako vlčec, patrně s odkazem na množství vlků, kteří se v zimním období spojovali do smeček a více útočili.

Latinsky se měsíc nazývá december od latinského decem (tj. deset), neboť do roku 153 př. n. l. byl prosinec v římském kalendáři desátým měsícem v roce. Tento název přešel i do velké části evropských jazyků.

Okolo 21. prosince nastává slunovrat, na severní polokouli začíná astronomická zima a je nejkratší den v roce. Na území České republiky, přesněji na průsečiku 50. rovnoběžky a 15. poledníku, má tento den 8 hodin a 4 minuty. Slunce vychází přibližně v 7:56 a zapadá v 16:00 hodin středoevropského času. Od této doby se pak délka dne až do dalšího slunovratu (okolo 21. června) prodlužuje. Na jižní polokouli vše probíhá opačně. Den je nejdelší v roce a nastává léto.

Podle meteorologických měření v pražském Klementinu byla od 18. století nejvyšší prosincová teplota zaznamenaná 31. prosince 2022 (17,7 °C) a nejnižší 26. prosince 1853 (-24,8 °C). Z celého území České republiky byla nejvyšší teplota naměřena 5. prosince 1961 ve Fryčovicích na Frýdeckoměstecu (19,8 °C) a nejnižší 21. prosince 1927 v Krásně nad Bečvou (-34 °C). Nejvíce srážek za den spadlo 1. prosince 1935 v Březníku na Šumavě (107,4 mm).

V České republice připadají na 24. až 26. prosince tři po sobě jdoucí státní svátky: Štědrý den, 1. svátek vánoční (Slavnost Narození Páně) a 2. svátek vánoční (Svátek svatého Štěpána).

Podle prosince jsou pojmenovány některé události, které se v tomto měsíci odehrály. Například z ruského názvu

prosince декабрь (děkabr) je odvozen název děkabristé, kteří se 14. prosince 1825 juliánského kalendáře pokusili o převrat v Rusku.

Prosincová ústava z 21. prosince 1867 změnila Rakouské císařství na reálnou unii Rakousko-Uhersko.

Mezi 10. a 17. prosincem 1920 proběhla v Československu tak zvaná Prosincová generální stávka, která byla reakcí na spor dvou frakcí v Československé sociálně demokratické straně dělnické. Bylo vyhlášeno stanné právo, zatčeno 3 tisíce demonstrantů a zastřeleno 14 dělníků.

Zamyšlení prosincové...

Když 14. prosince 1935 abdikoval československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk, spojilo se šest politických stran v tzv. Prosincový blok, který do nadcházející prezidentské volby jmenoval společného kandidáta Bohumila Němce proti Edvardu Benešovi.

A co říkají lidové pranostiky?

- Studený prosinec – brzké jaro.
- Prosinec, když je mu zima, halí se v bílý kožich.
- Vane-li v prosinci vítr východní, špatnou naději mají nemocní.
- Když prosinec bystří, po Vánocích jiskří.
- Je-li prosinec deštivý, mírný a proměnlivý, není se kruté zimy třeba báti.
- Prosinec naleje a leden zavěje.
- Prýští-li ještě v prosinci bříza, nemívá zima mnoho síly.
- Mrazy, které v prosinci brzy ochabnou, znamenají zimu mírnou.
- Jaký prosinec, takové jaro.
- Jaký prosinec – takový červen.
- Hřmění v prosinci zvěstuje silné větry.
- Když v prosinci hrom ještě hučí, rok příští stále vítr fučí.
- Jaké zimy v prosinci, taková tepla v červnu.
- Mléčná dráha v prosinci jasná, bude v příštím roce úroda krásná.
- Po studeném prosinci bývá úrodný rok.
- Není-li prosinec studený, bude příští rok hubený.
- Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží.
- Mrazivý prosinec, mnoho sněhu, žízni-vý roček bude v běhu.

- V prosinci zima, sníh hojně lítá, hojnost všady žita bývá.
- Prosinec se sněhem na pěšině, žitko je na každé výšině.
- Mnoho sněhu v prosinci – mnoho ovoce a trávy.
- Pošmourný prosinec, dobré je znamení pro sady, lučiny i všechno osení.

A co si připomíná v prosinci svět?

1. - Světový den boje proti AIDS.
2. - Světový den počítačové gramotnosti; Mezinárodní den boje za vymýcení otroctví.
3. - Mezinárodní den lidí s postižením.
5. - Mezinárodní den dobrovolníků.
7. - Mezinárodní den civilního letectví.
9. - Mezinárodní den proti korupci.
10. - Den lidských práv.
11. - Světový den dětství; Mezinárodní den hor.
18. - Mezinárodní den migrantů.
20. - Mezinárodní den lidské solidarity.
29. - Mezinárodní den biologické rozmanitosti.

A kdo že to má v prosinci svátek?

1. Iva; 2. Blanka; 3. Svatoslav; 4. Barbo-ra; 5. Jitka; 6. Mikuláš; 7. Ambrož, Benjamin; 8. Květoslava; 9. Vratislav; 10. Julie; 11. Danuše; Dana; 12. Simona; 13. Lucie; 14. Lýdie; 15. Radan, Radana; 16. Albína; 17. Daniel; 18. Miloslav; 19. Ester; 20. Dagmar; 21. Natálie; 22. Šimon; 23. Vlasta; 24. Eva a Adam, Štědrý den; 25. první svátek vánoční; 26. Štěpán, druhý svátek vánoční; 27. Žaneta; 28. Bohumila; 29. Judita; 30. David; 31. Silvestr

Zamyšlení druhé...**... něco málo z historie den po dni****1. prosinec**

1913 – Do provozu bylo uvedeno **metro v Buenos Aires**, nejstarší metro na jižní polokouli.

1928 – **Spojením Moravy a země Slezské** vznikla v Československu země Moravskoslezská.

1943 – Skončila **Teheránská konference** (s krycím názvem Eureka), která byla mimořádnou konferencí druhé světové války, kde se prvně sešli osobně hlavní představitelé Sovětského svazu (Stalin), Spojených států (Roosevelt) a Velké Británie (Churchill).

Jednání tzv. Velké trojky se konalo od 28. listopadu do 1. prosince 1943 v iránské metropoli Teheránu. Byla zde projednána další taktika v boji proti mocnostem

Osy a nastíněno poválečné uspořádání Evropy.

Hlavním výsledkem konference byl závazek západních spojenců otevřít ve Francii druhou frontu proti nacistickému Německu. Předmětem jednání byla i společná spojenecká strategie na evropských bojištích, konkrétně pak otevření západní fronty.

Dalším důležitým bodem jednání se stala polská otázka. Roosevelt i Churchill Stalinovy návrhy podpořili. Spojenci se také zavázali v co největší míře podporovat Titovy partyzány v Jugoslávii zásobami a vyzbrojí.

Sovětský svaz měl po ukončení války v Evropě vstoupit do války s Japonskem.

1953 – Vyšlo první číslo časopisu **Playboy**.

2. prosinec

1823 – Americký prezident James Monroe vyhlásil **Monroeovu doktrínu**, program nevměšování evropských mocností do záležitostí na americkém kontinentě.

1848 – **Den, kdy nastoupil na trůn císař František Josef I.** Jeho vláda a Rakouská říše jako taková – se zejména za První republiky začala označovat jako „žalář národů“. Politické ústupky Čechům císař neudělal téměř žádné – zvláště kvůli odporu českých Němců – a celkově národnostní pnutí v říši odmítal, jakkoliv řešit. To se také monarchii nakonec stalo osudné.

1993 – Raketoplán **Endeavour odstartoval** na misi STS-61, jejímž hlavním úkolem byly opravy a úpravy Hubbleova teleskopu.

1993 – Kolumbijský **drogový boss Pablo Escobar zahynul** v přestřelce s policií. Pablo Escobar se prý sám kokainu nikdy v životě nedotkl, v marihuanovém opojení ale trávil takřka všechny čas. Jo-intem zahajoval každý den svého života. Slabost měl pro velmi mladé ženy. Navenek se snažil žít příkladným rodinným životem. Oženil se v 27 letech, vzal si tehdy 15letou Mariú Isabel Santos, se kterou měl dvě děti. Hrob Pabla Escobara v Medellínu se stal poutním místem a turistickou atrakcí. Z jeho tamní haciendy se stal zábavní park.

3. prosinec

1818 – **Illinois se stal 21. státem USA.**

1918 – Krátce před půlnocí začal **Holešovský pogrom**. Holešovský pogrom byl rozsáhlý protižidovský pogrom, který se udál ve dnech 3. a 4. prosince 1918 v Židovské čtvrti v moravském Holešově. V poválečné atmosféře hospodářského úpadku bylo ve městě z první světové války se vracejícími bývalými vojáky rakousko-uherské armády rozpoutáno antisemitské násilí a rabování, které si

vyžádalo životy dvou obyvatel ghetta a několik desítek zraněných. V následném soudním procesu bylo odsouzeno více než 134 osob s tresty v rozmezí 8 měsíců až 5 let vězení.

Jednalo se tak o nejhorší incident mezi národnostní nesnášenlivostí, který se v meziválečném Československu udál.

S blížícím se koncem první světové války trpěly české země v rámci Rakousko-uherské monarchie hospodářským úpadkem. Zejména sílil nedostatek potravin, který zavadl k projevům občanského odporu v podobě demonstrací, tzv. hladových bouří, např. v Plzni krvavě potlačených. Ve společensky napjaté atmosféře se pak hněv zejména chudšího obyvatelstva stále častěji zaměřoval na majetnější občany, v nichž často viděli spolupůvodce neutěšené potravinové situace.

Článek o pogromu v Národních listech ze 7. prosince 1918, vinil z události české bolševiky. *(Je vidět že nejsou debilní média jenom dnes...)*

Holešovský pogrom se udál v počátečním období židovského svátku Chanuka.

Děni odstartovala skupina někdejších vojáků a místních, trávících večer v hostinci u Gruthardů. Podnapilí vojáci začali vést nenávislné řeči, pak padlo několik výstřelů, po kterých se dav vrhl k násilnostem a ničení židovského majetku.

K rabujícím vojákům se posléze přidalo i křesťanské holešovské obyvatelstvo. Při pogromu byl vydrancováno celkem 51 židovských domácností a 26 obchodů (šest obchodů bylo následně zapáleno).

Dva Židé při něm přišli o život. Ozbrojenci během rabování zastřelili Huga Grätzera a probodli Hermanna Grünbauma, kteří se shodou okolností také nedávno vrátili z války. Oba se snažili bránit své rodiny a majetek. Desítky lidí byly zraněny, zaznamenány byly také případy znásilnění.

Pogrom zastavil až příchod dvou jednotek vojska z Kroměříže a pozdější posily z Brna poté, co kroměřížské jednotky nedokázaly situaci zvládnout.

K vyšetření holešovských událostí vznikl zvláštní soud v Olomouci, který potom v červenci 1919 odsoudil celkem 13 organizátorů pogromu k trestu vězení v rozmezí 8 měsíců až 5 let za trestné činy loupeže, krádeže a nedovoleného ozbrojování. Tentýž soud pak za podíl na pogromu (krádež) odsoudil ještě dalších 121 osob k trestům vězení v rozmezí několika dnů až dvou měsí-

ců. Divizní soud v Olomouci odsoudil nejméně 12 vojáků za loupež, krádež nebo veřejné násilí k trestům vězení v rozmezí 3 měsíce až 10 let.

Následkem pogromu skoro polovina Židů opustila Holešov a Židovská městská obec pak byla připojena k městu Holešovu.

1963 – Prezident Francie **Charles de Gaulle** ustanovil Národní řád za zásluhy.

1967 – **Den první transplantace srdce**. První úspěšnou transplantaci na lidech provedl 3. prosince 1967 v Kapském Městě chirurg Christiaan Barnard. Pacient Washkansky zemřel po 18 dnech na zápal plic. Zajímavostí je, že srdce nebylo jediným orgánem Denise Darvallové, který byl použit k transplantaci. Jedna z jejích ledvin zachránila život desetiletému černošskému chlapci Jonathanu van Wykovi. V Jihoafrické republice kolem toho tehdy bylo dost kontroverzí, protože v politice apartheidu bylo pro mnoho bílých nepřijatelné, aby byl orgán bělocha transplantován černochovi.

Jen o pět dnů později transplantoval chirurg Adrian Kantowitz v nemocnici v Brooklynu (USA) dětské srdce.

4. prosinec

1943 – V období druhé světové války začala **druhá Káhírská konference** za účasti Winstona Churchilla, Franklina Delano Roosevelta a tureckého prezidenta İsmeta İnönüe.

1952 – **Den, kdy mlha začala zabíjet**. Při nejhroznější smogové katastrofě v prosinci v roce 1952 si řada obyvatel Londýna snažila zakrývat obličej šátkami či rouškami. Marně. Tomu, aby toxická mlha plná sazí, oxidu siřičitého a oxidů dusíku pronikla do jejich dýchacích cest, prostě zabránit nešlo. Smrkali saze, dusili se, umírali. A to mnohdy přímo na ulicích. Velká Británie se z téhle katastrofy poučila. A ačkoli Londýn i dnes trápí mlhy a smog, tak ve srovnání s rokem 1952 je to o dost čistší město.

5. prosinec

1923 se v Ústí nad Orlicí narodil československý novinář, poslanec Sněmov-

ny lidu Federálního shromáždění **doc. PhDr. Jan Zelenka, CSc.**, (zemřel 21. února 1998 v Praze). Vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. V letech 1955–1962 byl šéfredaktorem velmi populárního pražského večerníku Večerní Praha, v období let 1962–1966 redaktorem a zpravodajem Československé tiskové kanceláře, pak od roku 1967 do května 1968 a znovu od dubna do srpna 1969 zastával post šéfredaktora časopisu Květy. Od srpna 1969 až do roku 1989 byl ústředním ředitelem Československé televize. V roce 1973 získal Řád práce, roku 1983 Řád Vítězného února. V Československé televizi se podílel na pořadech Hudba z respira, Vysílá studio Jezerka a Křeslo pro hosta. Na XVI. sjezdu KSČ byl zvolen za kandidáta a XVII. sjezd KSČ ho zvolil členem Ústředního výboru Komunistické strany Československa.

Ve Federálním shromáždění setrval do prosince 1989, kdy po puči rezignoval.

1933 – Schválením 21. dodatku americké ústavy **byla v USA oficiálně ukončena prohibice**. Den, kdy v USA skončila prohibice. Prohibice v nejpřísnějším slova smyslu znamená absolutní zákaz výroby a prodeje alkoholu. Když vynecháme muslimské země, tak kromě Spojených států byla prohibice vyhlášena ještě v carském Rusku/Sovětském svazu (1914-1925) a v severských státech Evropy: v Norsku (1917-1923), na Islandu (1915-1935), ve Finsku (1919-1932) a na Faerských ostrovech (1907-1992!).

Částečná prohibice – tedy omezení prodeje alkoholu – pak trvá dodnes v některých státech USA, i ve většině severských států Evropy. Tvrdší alkohol tam lze pořídit jen ve státních prodejnách s omezenou otvírací dobou. V roce 2012 jsme částečnou prohibici poprvé zažili i v naší zemi, kdy byl omezen prodej tvrdého alkoholu kvůli tzv. metanolové kauze, která stála život 25 lidí.

1945 - Den, kdy **nad bermudským trojúhelníkem zmizelo šest letadel**. Nejznámější ztráty lodí a letadel v bermudském trojúhelníku po roce 1900: 1918 - Zmizela americká vojenská loď Cyclops s 309 muži; 1919 - Nalezen ztroskotaný a opuštěný škuner Carroll A. Deering; 1945 - Let 19. 1948/9 - Ztracena dvě malá dopravní letadla Star Tiger a Star Ariel; 1948 - Beze stopy zmizelo dopravní letadlo Douglas DC-3 s 32 lidmi; 1955 - Nalezena zcela opuštěná výletní jachta Connemara IV; 1963 - Kolize dvou vojenských letadel KC-135 Statotanker. Podle některých verzí se však jejich trosky našly 250 km od sebe; 1963 - Zmizel tanker Sulphur Queen s 39 lidmi.

Přirozená vysvětlení: magnetická anomálie ovlivňující kompas, záměrné zničení (pirátství, válka), silný Golfský

proud, lidské chyby, hurikány, únik metanu z mořského dna, vysoké a ostré vlny. *Nadpřirozená vysvětlení:* působení bájného kontinentu Atlantida (mystické síly, stále funkční technologie), působení UFO, jiné anomální jevy.

1963 – Poprvé se sešla **Warrenova komise** ustavená prezidentem Johnsonem, aby vyšetřila zavraždění jeho předchůdce JFK.

6. prosinec

1933 – Soudce John M. Woolsey vynechal rozsudek, že Joyceho **román Odysseus není pornografické dílo** a smí se prodávat v USA.

1973 – Sněmovna reprezentantů **schválila Geralda Forda jako viceprezidenta USA**.

1978 – V rámci přechodu k demokracii **ratifikovali Španělé novou ústavu**.

1998 – **Hugo Chávez drtivě zvítězil** ve venezuelských prezidentských volbách.

7. prosinec

43 př. n. l. – Během proskripce byl na příkaz Marka Antonia **zavražděn Marcus Tullius Cicero**.

1478 – Vladislav Jagellonský a Matyáš Korvín uzavřeli v Olomouci smlouvu, podle níž **směli oba užívat titul českého krále**. Vladislav Jagellonský vládl jen v Čechách, Matyáš Korvín na Moravě, ve Slezsku a v Lužicích.

1941 - **Den útoku na Pearl Harbor**. Útok na Pearl Harbor byl překvapivý úder japonského císařského námořnictva proti námořní základně Spojených států amerických na Havajských ostrovech v neděli ráno 7. prosince 1941. Cílem akce bylo vyřadit americké Tichomořské loďstvo v úvodu expanze Japonského císařství do zámořských území Spojeného království, Nizozemského království a Spojených států.

Šest letadlových lodí viceadmirála Čiči Naguma vyslalo dvě útočné vlny, čítající celkem 353 letadel, proti základně amerického Tichomořského loďstva v Pearl Harboru na Oahu. V přístavu bylo potopeno nebo poškozeno všech osm kotvících bitevních lodí, avšak pouze USS Arizona a USS Oklahoma byly odepsány jako totální ztráta.

Dále byly potopeny nebo poškozeny tři křižníky, tři torpédoorbce, cílová cvičná loď a minonoska. Byla napadena i letiště na Oahu a zničeno 188 letadel a 155 dalších poškozeno. Celkem přišlo o život 2403 mužů a 1282 jich bylo zraněno. Japonci ztratili 29 letadel a pět miniponorek, 65 námořníků a letců bylo zabito nebo zraněno, jeden japonský námořník byl zajat.

Důsledkem tohoto útoku byl vstup USA do druhé světové války na straně spojen-

ců a vyhlášení války Japonsku následující den. Dne 11. prosince 1941 vyhlásily Německo a Itálie válku Spojeným státům.

2003 – Sloučením Kanadské Aliance a Progresivně konzervativní strany Kanady **vznikla Konzervativní strana Kanady**.

8. prosinec

1813 – Ve Vídni měla premiéru **Beethovenova Symfonie č. 7**.

1863 – Při požáru jezuitského kostela v Santiagu de Chile **zahynulo okolo 2500 osob**.

1943 – Britové v době druhé světové války vyrobili **elektronkový počítač Colossus Mark 1**, který byl určen pro analýzu německých kódovaných depeší.

1980 - Den, kdy **byl zavražděn John Lennon**. Vražda jednoho z bývalých členů Beatles nejenže naprosto otrásla hudebním světem a nadobro zhatila pokusy o znovuoživení nejslavnější kapely všech dob, ale znamenala i revoluci v chápání bezpečnosti celebrit. Jinými slovy, do prosince 1980 by ani sebeslavnějšího umělce nezapadlo mít osobní strážce. Po této tragédii vypukla panika a bodyguardi se stali normou. Například Paul McCartney – druhý slavný Beatle – ještě rok po vraždě odmítal vystupovat na koncertech, v obavách, že on bude „další na řadě“.

2013 – Skupina Metallica odehrála **koncert na polární stanici** Base Carlini na Antarktidě a stala se tak první hudební skupinou, která vystoupila naživo na všech kontinentech.

9. prosinec

1828 – Arcibiskup olomoucký Rudolf Jan kardinál Habsbursko-Lotrinský založil ve Vítkovicích **první železářny v českých zemích**.

1893 – Výprava kapitána Larsena **objevila Robertsonův ostrov**.

1953 – **Americká firma General Electric oznámila v době mccarthismu, že propustí všechny zaměstnance hlásící se ke komunistickým ideálům**.

1968 – Douglas Engelbart představil veřejnosti **počítačovou myš**.

1988 – Poprvé vzlétl švédský **bojový letoun Saab JAS-39 Gripen**.

10. prosinec

1901 - Den, **kdy se předávají Nobelovy ceny**. Alfred Nobel ve své závěti napsal, že z jeho pozůstalosti mají být každoročně udělovány ceny za vynikající činy v pěti oblastech lidské činnosti:

Nobelova cena za fyziku – udělována švédskou Královskou akademií věd

Nobelova cena za chemii – udělována švédskou Královskou akademií věd

Nobelova cena za fyziologii nebo lékařství – udělována institutem Karolinska

Nobelova cena za literaturu – udělována na Švédskou akademii

Nobelova cena za mír – udělována komisí norského parlamentu

Roku 1968 se Švédská národní banka rozhodla založit Nobelovu cenu za ekonomii, pod názvem „Cena Švédské národní banky za rozvoj ekonomické vědy na památku Alfreda Nobela“. Tuto cenu uděluje švédská Královská akademie věd, ale jelikož není zmíněna v Nobelově závěti, peněžní odměna se nevyplácí z Nobelova fondu, a nejedná se tedy o „Nobelovu cenu“. Přesto se uděluje společně s ostatními cenami. V roce 1968 však bylo rozhodnuto, že žádné další ceny „na památku Alfreda Nobela“ již zaváděny nebudou.

Zajímavostí jsou dva případy v celé historii předávání cen, kdy je vítězové odmítli. Nobelovu cenu odmítl převzít světu velice dobře známý francouzský filozof Jean Paul Sartre, který odmítal jakékoliv oficiální pocty a vietnamský generál Le Duc Tho, který spolu s Američanem Henry Kissingerem vyjednával o konci vietnamské války. Ten cenu odmítl s tím, že ve Vietnamu žádný mír není, tak není za co přebírat.

Pro zajímavost, tak v roce 1903 obdrželi Marie Curie-Sklodowská, Pierre Curie a Henri Becquerel Nobelovu cenu za fyziku. Ve stejný den, ale o padesát let později obdržel Nobelovu cenu za literaturu Winston Churchill.

1948 – Den lidských práv. Valné shromáždění OSN schválilo v Paříži Všeobecnou **deklaraci lidských práv**.

11. prosinec

1936 - Den, kdy **abdikoval král Edward VIII**. V době, kdy se narodil, byl po svém dědečkovi a otci třetím v pořadí, co se nástupu na trůn týče. Celé mládí se o jeho výuku starali domácí učitelé, ve třinácti pak započal studium na Osborne Naval College, ze které po dvou letech přešel na královskou námořní školu v Dartmouthu. V roce 1910 se ale jeho otec ujal vlády a devět týdnů poté se Edward stal princem z Walesu. Byl donucen předčasně ukončit školu, následně odsloužil tři měsíce coby kadet na bitevní lodi a nastoupil na Magdalen College v Oxfordu. Tamní výuka se ale pro něj ukázala být příliš náročná, a tak po osmi semestrech odešel bez jakéhokoli titulu. Když v roce 1914 vypukla první světová válka, nastoupil do armády a působil u granátnické stráže. On sám se sice chtěl aktivně účastnit bojů, ale ministr války Horatio Kitchener tuto možnost z obavy o nástupcův život zamítl. Do doby, než se seznámil s Wallis Simpsonovou, vystřídal mnoho milenek a jeho otec, král Jiří V., jednou na jeho adresu poznamenal: „*Až jednou zemřu,*

ten hoch do dvanácti měsíců sám sebe zničí.“

A to se také vyplnilo. 20. ledna 1936 zemřel král Jiří a na jeho místo musel usednout jeho syn jako Eduard VIII. Měsíc po nástupu na trůn požádal Eduard Simpsonovou o ruku. Tento sňatek však nepodpořil premiér a ani parlament. Eduard se tedy rozhodl, že abdikuje. Svě zemi vládl celkem 325 dní (20. ledna – 11. prosince 1936) a nikdy nebyl korunován. Po abdikaci získal titul vévoda z Winsdoru. Na jeho místo nastoupil mladší bratr Jiří VI.

Eduard si vzal za manželku W. Simpsonovou 3. června 1937 ve Francii.

Ve druhé světové válce chvíli pobýval v britské armádě. Roku 1937 navštívil s manželkou Německo, a dokonce i Adolfa Hitlera. Kvůli obvinění, že sympatizoval s nacisty, byl poslán na Bahamy, kde zastával funkci guvernéra a vrchního velitele až do konce války.

Eduard se po válce vrátil se ženou do Francie a v Paříži si pronajali dům. Zemřel na rakovinu v roce 1972 ve věku 77 let.

1948 – Sloučením zemských liberálních stran v západních okupačních zónách Německa **vznikla Svobodná demokratická strana**.

1973 – ČSSR a Spolková republika Německo podepsaly **Smlouvu o vzájemných vztazích**, v níž byla Mnichovská dohoda prohlášena za nulitní.

1998 – V Thajsku **havaroval** v důsledku špatného počasí **let Thai Airways International 261**. Ze 146 osob na palubě 101 zahynulo a 45 bylo zraněno.

12. prosinec

1903 – Čtyři funkcionáři zkrachovalé Svatováclavské záložny **byli odsouzeni za účast na podvodech**.

1913 – Ve Florencii byl při pokusu o prodej ukradené Mony Lisy **zatčen Vincenzo Peruggia**.

1943 – V době druhé světové války byla v Moskvě za přítomnosti Edvarda Beneše **uzavřena československo-sovětská smlouva o přátelství**, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci.

Československo-sovětských smluv bylo v historii obou zemí uzavřeno několik. První byla uzavřena v roce 1922 (5. února s RSFSR a 5. června s USSR) a týkala se „administrativních“ záležitostí.

Z důvodu obrany před vzrůstající agresivitou Německa byla

16. května 1935 uzavřena smlouva týkající se vzájemné pomoci v případě útoku Německa, která navazovala na smlouvu uzavřenou mezi Francií a Sovětským svazem po vstupu Sovětského svazu do Společnosti národů v roce 1934.

Další Smlouva o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci mezi Československem a Svazem sovětských socialistických republik byla uzavřena během druhé světové války v Moskvě 12. prosince 1943 a týkala se vzájemné pomoci ve válce proti Německu i po válce. Smlouva také obsahovala položku o „nevměšování se do vnitřních záležitostí druhého státu“, byla uzavřena na 20 let a roku 1963 byla prodloužena.

Za války byla ještě uzavřena smlouva 8. května 1944 o spolupráci mezi československými a sovětskými orgány na osvobozeném území. Dne 6. května 1970 byla v Praze podepsána nová Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik.

2003 – **Uhynul Keiko**, samec kosatky, který účinkoval ve filmu Zachraňte Willyho!

13. prosinec

1943 – **Německé okupační síly vypálily řecké město Kalavryta** a vyvraždily jeho mužské obyvatele.

1973 – V důsledku úniku plynu **došlo k výbuchu v ubytovně v Tachově**, zemřelo 47 lidí.

2003 – Americká armáda **zajala Saddáma Husajna**.

14. prosinec

1903 – Bratři Wrightové uskutečnili **první pokus o let** se svým letounem Wright Flyer. Jeho výsledkem byl kvůli nevládnutému startovacímu manévru pouze 32 metrů dlouhý poskok a lehké poškození letounu.

1911 - Den, kdy **byl dobyt jižní pól**. Závod o dobytí jižního pólu mezi Norem Amundsenem a Britem Scottem patří

mezi nejnapínavější příběhy lidské historie. Méně už se ví, že v roce 1909 málem všem vyfouknul prvenství jiný Brit, Ernest Shackleton. Ten se po strastiplné cestě dlouhé téměř 1300 kilometrů dostal až na vzdálenost pouhých 180 kilometrů od jižního pólu, ale tam se kvůli nedostatku zásob musel otočit a snažit se přežít cestu zpět (což se mu za shody neobyčejně příznivých okolností také podařilo). Jeho „vyšlapaná“ trasa pak měla Scottovi posloužit jako hlavní trumf proti Amundsenovi – většínu cesty měl dokonce zmapovanou.

1994 - Den, kdy v Číně **začala stavba přehrady Tři soutěsky**. Když o kontroverzní stavbě vodního díla Tři soutěsky hlasoval čínský parlament, nastala situace, která v téhle instituci není moc obvyklá. Třetina poslanců totiž byla proti či se hlasování zdržela.

Původní plán byl, že elektrárna Tři soutěsky má svým výkonem pokrýt 10 % spotřeby elektrické energie nejlidnatějšího státu světa. V době, kdy však byla dokončena, stačil její výkon pouze na 3 % spotřeby ekonomicky stále rostoucí Číny.

Přehrada Tři soutěsky má na délku skoro 660 km, v nejširším místě měří 1,1 km a hluboká je až 170 m. Vodní plocha tu je přes tisíc km². Výsledná masa zadržované vody je tak obrovská, že dokonce zpomalila rotaci Země. Den se tak prodloužil o 0,06 mikrosekundy.

2013 – **Čínská sonda** Čchang-e 3 vybanovaná průzkumným vozítkem **přistála na Měsíci** v severozápadní části Mare Imbrium.

15. prosinec

533 – Byzantský generál **Belisar rozdrtil Vandaly** v bitvě u Tricamara a definitivně vyvrátil Vandalské království.

1944 - Den, kdy **zmizel Alton Glenn Miller** americký jazzový hudebník, kapelník a trombonista, pozdější významný kapelník big bandu swingové éry. Mezi lety 1939 a 1942 byly jeho desky jedněmi z nejlépe prodávaných. Psal se 15. prosinec roku 1944 a americký jazzový hudebník Glenn Miller se tehdy již jako major chystal odletět ze Spojeného království do Paříže. Důvod letu byl prostý – Glenn Miller plánoval v Paříži hrát vojákům, kteří v poměrně nedávné době město osvobodili. Miller byl tehdy již delší dobu na vrcholu své kariéry, patřil k nejpoblárnějším jazzovým hudebníkům a kapelníkům big bandu swingové éry v západním světě. Do Paříže však nedoletěl, jeho letoun zmizel kdesi nad kanálem La Manche. To byl den, co byl populární swingový hudebník naposledy spatřen. I po své smrti ale Glenn Miller zůstává jedním z nejslavnějších hudebníků éry big bandů let 1935 až 1945.

1961 - Den, kdy **byl odsouzen Adolf Eichmann**. Jeruzalémský soud vynesl verdikt – trest smrti, který byl vykonán 1. června 1962. Eichmann měl na svědomí nepředstavitelný počet mrtvých.

V roce 1960 jej uneslo komando Mossadu. Únos Adolfa Eichmanna do Izraele samozřejmě nezůstal bez mezinárodních následků. Argentina si stěžovala u OSN kvůli porušení své územní integrity. Izrael se za tento čin oficiálně omluvil (nepřiznal ale, že šlo o oficiální akci Mossadu, prý to byla akce soukromých osob), ale Eichmanna odmítl vrátit.

Po několikátýdenní roztržce mezi oběma státy došlo k opětovnému znormalizování vztahů. Poté, co rodina Eichmanna zjistila jeho zmizení, obrátili se její členové na jeho bývalé spolubojovníky z dob druhé světové války. Ti se pokoušeli získat informace o pohybech osob v přístavech a na letišti, ale Eichmanna se jim najít nepodařilo. Rodině poskytli pomoc při pátrání i členové Perónistické mládeže. Ale i ta byla bezvýsledná. Všichni od začátku tušili, že Adolf Eichmann byl unesen Izraelci. Mnozí bývalí nacističtí pohlaváři přerušili s Eichmannovou rodinou veškeré styky a uprchli z Argentiny do okolních jihoamerických států (například Josef Mengele). Jak ale předpokládali Izraelci, na policii se rodina neobrátila. Při soudním přelíčení se Eichmann neustále vymlouval, že pouze vykonával rozkazy.

1973 – **Americká psychiatrická asociace odhlasovala vyřazení homosexuality** ze seznamu duševních poruch.

1993 – V České republice byla dána do oběhu **bankovka** dosud nejvyšší nominální hodnoty – 5 000 Kč.

16. prosinec

1653 – Oliver **Cromwell se stal Lordem protektorem** Společenství Anglie, Skotska a Irska.

1773 – **Bostonské pití čaje**. Bostonští občané se v přestrojení za indiány zmocnili zásilky čaje na lodích v přístavu a na protest proti britskému čajovému zákonu ji vysypali do moře.

1893 – V Carnegie Hall v New Yorku měla premiéru **symfonie Novosvětská** od Antonína Dvořáka.

1933 – V Budapešti byla zprovozněna **první trolejbusová linka**.

17. prosinec

1903 – Den, kdy **člověk poprvé letěl letadlem**. Den, kdy američtí nadšenci Orville a Wilbur Wrightovi v roce 1903 jako první lidé na světě vzletli s motorovým letadlem, vstoupil do historie. O tom, kolik dřiny je to stálo a proč se na rozdíl od jiných podobných šilenců nezabili, pojednává tato reportáž. Zajímavé je ale i pokračování: stejně námahy je nako-

nec stálo i přesvědčit svět, že byli opravdu první (onen let na pláži totiž viděli jen čtyři plavčíci a jeden kluk z vesnice) a že tento stroj má i komerční budoucnost – nejlépe by ho měla zakoupit americká armáda. Prvenství nadobro prokázali až o pět let později při bezchybném letu v Paříži – jejich hlavní konkurent Santos Dumont totiž se svým předpotopním strojem dokázal udělat jen pár poskoků. Americká armáda pak stroj koupila o rok později za 30 tisíc dolarů, a to i přesto, že při jednom z prezentačních letů zahynul armádní poručík a Orville Wright se vážně zranil.

1938 - Den, kdy **poprvé vyšly Rychlé šípky**. Kromě kreslených příběhů Rychlých šípů napsal Jaroslav Foglar ještě tři romány, kde Rychlé šípky účinkují: Záhada hlavolamu (1940), Stínadla se bouří (1947) a Tajemství Velkého Vonta (1986). Zejména první dva z těchto titulů jsou považovány za vrchol Foglarovy románové tvorby... Po smrti kreslíře původních epizod, Jana Fischera, v roce 1966 převzal štafetu kreslíře Marko Čermák, kreslíř a hudebník a příběhy Rychlých šípů se staly součástí jeho života.

1973 – Začal útok teroristů na letiště Řím-Fiumicino, který vyústil ve smrt 34 lidí.

2003 – SpaceShipOne uskutečnil svůj **první let s použitím vlastního pohonu** a zároveň poprvé přesáhl rychlost zvuku.

2011 - Den, kdy byla odvysílána **první epizoda** i u nás velice populárního seriálu **Simpsonových**. O všech zajímavostech spojených se seriálem Simpsonovi by se dal s přehledem natočit celovečerní film. Simpsonovi například drží rekord v počtu hostujících celebrit. Objevili se v něm Larry King, Ringo Star, Andre Agassi, Michael Jackson a desítky dalších. Řada z nich, jen aby se sem dostala, ochotně souhlasila i se svým ne zrovna lichotivým ztvárněním. První Češkou, která se ve společnosti žluté rodinky ukázala, pak byla Markéta Irglová. Šlo o epizodu, ve které Simpsonovi zavítali do Irska.

18. prosinec

218 př. n. l. – Druhá punská válka. **Hannibal dosáhl svého prvního velkého vítězství** nad Římany v bitvě na řece Trebii.

1918 – **Boj o Sudety**. Československé vojsko obsadilo Opavu, kterou Němci pokládali za správné středisko provincie Sudetenland.

1918 – Vyšly **první československé poštovní známky** – tzv. Hradčany.

19. prosinec

1783 – Ve věku 24 let se **William Pitt** stává **nejmladším britským premiérem** v historii.

1843 – Poprvé vyšla **Dickensova pohádka Vánoční koleda**.

1983 – Neznámí **zloději ukradli** ze sídla Brazilské fotbalové konfederace **Rime-tův pohár** (původní trofej pro mistra světa ve fotbale).

20. prosinec

1803 – Koupě Louisiany. **Francie předala New Orleans Spojeným státům**.

1918 – Prezident Československa Tomáš Garrigue **Masaryk přijel z exilu** do Československa, hranice překročil v Horním Dvořišti.

1963 – Ve Frankfurtu nad Mohanem **začal Osvětimský proces**. Osvětimský proces byl soudní proces s bachaři a úředníky z nacistického koncentračního tábora v Osvětimi, který se konal ve Frankfurtu nad Mohanem.

Na rozdíl od Norimberského procesu zde nacistické zločince soudilo pouze Německo, nikoliv mezinárodní tribunál. Proces probíhal od prosince roku 1963 do srpna 1965. Obžalováno bylo celkem 22 osob a padlo 20 rozsudků, z toho 6 doživotí. Hlavní prokurátorem Fritz Bauer, který byl sám obětí fašistického řádění, chtěl, aby pravdu o Osvětimi vynesl na povrch německý soud a aby si německý národ přiznal svoji vinu. Chtěl ukázat, že nová německá demokracie je připravena hájit lidskou důstojnost.

V Německu, na rozdíl od celého světa, jen málo Němců vědělo, co se vlastně v Osvětimi stalo. Proces se dostal do hledáčku společnosti a tisku až poté, co byl zadržen a obviněn SS-Hauptsturmführer Robert Mulka, zástupce samotného Rudolfa Hösse. Tribunál se dokonce musel kvůli velkým návštěvám veřejnosti přesunout do větších prostor.

Například BBC do Frankfurtu poslalo světově známého spisovatele Arthura Millera. (*Patřil mezi autory, kteří se programově snažili rozbít představy o Americe jako o ráji. Byl členem Komunistické strany USA, v padesátých letech se stal terčem Výboru pro neamerickou činnost. Odmítl prozradit jména svých přátel, kteří také sympatizovali s komunismem. Později se angažoval ve prospěch uvězněných spisovatelů v nesvobodných zemích, byl také předsedou Mezinárodního PEN klubu.*)

V únoru 1964 začaly výpovědi svědků. Do Frankfurtu se jich dostavilo na 200 včetně Čechoslováků, ale přijeli i z Izraele, USA, Kanady nebo Sovětského svazu.

V prosinci roku 1964 nastalo něco, co během právě probíhající studené války nemělo obdoby. Frankfurtská soudní delegace se vydala na exkurzi do Osvětimi, členy delegace nebyli pouze soudci a prokuratura, ale i 11 obhájců.

19. srpna 1965 začal Fritz Bauer svou závěrečnou řeč. Předseda soudu Hans

Hofmayer pak začal číst rozsudek, což trvalo další dva dny.

Robert Mulka, pravá ruka Rudolfa Hösse, byl odsouzen na 14 let vězení, Wilhelm Friedrich Boger, který měl v Osvětimi na starosti výslechy a přezdívalo se mu dábel z Osvětimi dostal doživotí, Victor Capesius, který byl před válkou lékárníkem a poté se stal lékárníkem v Osvětimi, kde se podílel s Josefem Mengelem na selekci a různých pokusech na lidech, byl odsouzen na devět let vězení. Josef Klehr, hlavní dozorce v osvětimském koncentračním táboře, byl odsouzen na doživotí.

1973 – **Teroristé z ETA zavraždili španělského premiéra Luise Carrera Blanca**.

2018 – **Výbuch metanu v Dole ČSM** ve Stonavě na Karvinsku si vyžádal **13 mrtvých** a tři vážně zraněné horníky.

21. prosinec

1988 – Let Pan Am 103: Výbuch plastické trhaviny **semtex usmrtil 270 lidí** na palubě letadla Boeing 747 při přeletu nad skotským městem Lockerbie. Atentát nad Lockerbie je poměrně mimořádný ještě v jedné věci. Ačkoliv teroristé evidentně zamýšleli, aby letadlo spadlo do moře, které by pohřbilo důkazy, dopadly kvůli zpoždění letu v Londýně trosky na zem. Vyšetřovatelé tak měli unikátní možnost sestavit velmi detailně pravděpodobný scénář útoku.

Mezi lidmi, kteří měli alespoň po určité době rezervované letenky na tento let, ale pak rezervace zrušili nebo se nedostavili k odletu, bylo i několik známých osobností: Punkový hudebník Johnny Rotten známý ze skupin Sex Pistols a Public Image Ltd. se svou ženou Norou; švédský tenista Mats Wilander, v té době nejlepší hráč světa; herečka Kim Cattrall známá u nás především rolí Samantha v seriálu Sex ve městě; americká vokální skupina The Four Tops, založená v roce 1953, která měla několik hitů číslo jedna na hitparádách.

2003 – Po 45 letech byla **obnovena tramvajová doprava v Bordeaux**.

22. prosinec

1573 – Povýšením jezuitské koleje **vznikla univerzita v Olomouci**.

1793 – Napoleon **Bonaparte byl za dobytí Toulonu povýšen** na brigádního generála.

1943 – V době druhé světové války **vzlétl poprvé německý víceúčelový bojový letoun Junkers Ju 388**.

1956 - Den, kdy se narodila **první gorila v zajetí**. Gorily se pohybují zvláštní chůzí, kdy se opírají o klouby předních končetin. Dospělí samci měří 165 až 175 cm a váží 140 až 204,5 kg, byl však v přírodě zaznamenán i jedinec vysoký přes 183

cm a vážící 225 kg. Dospělé samice často váží jen polovinu hmotnosti plně vyvinutého samce. V zajetí někdy obézní gorily přesáhnou 270 kg.

Oproti gorile západní je gorila východní (zejména gorila horská) zbarvena tmavěji. Gorila horská má rovněž ze všech gorilích poddruhů nejmohutnější srst. Západní nížinná gorila může být zbarvena šedě nebo hnědě, s čelem do červena. Gorila nížinná je v porovnání s mohutnou gorilou horskou hbitější a stavba jejího těla je méně robustní. Téměř všechny gorily mají krevní skupinu B. Podobně jako u člověka má každá gorila jedinečné otisky prstů.

1963 – Vypukl **požár na výletní lodi Laconia**, při němž zemřelo 128 lidí. Po týdnu se loď potopila.

2003 – **Pavel Nedvěd získal** jako druhý Čech (*po Josefu Masopustovi*) v historii **Zlatý míč** pro nejlepšího fotbalistu Evropy.

23. prosinec

1783 – **George Washington rezignoval** na pozici vrchního velitele Kontinentální armády.

1913 – Prezident Woodrow **Wilson podepsal zákon o federální rezervě**, na jehož základě vznikl Federální rezervní systém.

1953 – Byl na popud Chruščova **popraven bývalý šéf NKVD** a ministr vnitra SSSR Lavrentij Pavlovič Berija. (*Poznámka metéra: O životě Beriji bylo natočeno několik mimořádných ruských dokumentárních filmů a napsáno mnoho knih. Promítá se v nich složitost doby samotné. Resumé jeho osobnosti není tak jednoznačné jak by si současní mocní vládcí světa přáli.*)

1972 - **Den zázraku v Andách**. V roce 1972 se v Andách zřítilo dvoumotorové turbovrtulové letadlo typu Fairchild letící z Montevidea (Uruguay) do Santiaga (Chile) s ragbyovým týmem Old Christians Club, jejich přáteli a příbuznými.

Po pádu letadla museli strávit 72 dní v tvrdé andské pustině. Na palubě bylo 45 lidí, přežilo nakonec jenom 16.

Dva z nich Nando Parrado a Roberto Canessa se rozhodli přejít Andy a po deseti dnech došli pro pomoc.

Po odpadnutí ocasu letadla dopadl zbytek na prudký svah a sjel po něm, dokud se nezabořil do ledovce. To deformovalo kokpit a přimáčklo palubními přístroji piloty ke stěně. Kapitán letu Julio Ferradas zemřel ihned, druhý pilot náraz přežil, ale zůstal přiražen na svém sedadle. Při nárazu také zemřeli Dr. Francisco Nicola se svojí manželkou, Eugenia Parradová (matka Nanda Parrada) a Fernando Vázquez. Krátce po odtržení ocasu

letadla z něj vypadli oba stevardi a dalších pět pasažérů.

Poté, co se letadlo ztratilo dispečerům v Santiagu, začalo pátrání po letadle, které však kvůli své bílé barvě bylo na sněhu prakticky neviditelné.

Po ztroskotání se přeživší rozhodli udělat si prostor ve vraku. Vynesli ven sedačky a ty, co nepřežili. Díru, která se vytvořila po utržení ocasu, provizorně zakryli sedačkami a zavazadly. Veškerou organizaci procedur si vzal na sebe kapitán ragbyového týmu Marcelo Perez. Zásoby tvořily pouze několik lahví vína a tabulek čokolády. Následující den zemřeli na následky zranění další, včetně druhého pilota, který do své smrti opakoval, že přeletěli Curicó, a tím mylně uvedl ostatním polohu letounu.

Nando Parrado, o kterém si nejprve ostatní mysleli, že náraz nepřežil, prožil první tři dny v kómatu, poté se probрал.

Roberto Canessa a Gustavo Zerbínho, tehdy zároveň studenti medicíny, se starali o raněné. Ve vraku bylo nalezeno i menší přenosné rádio, které se podařilo zprovoznit a díky kterému dostávali pasažéři informace, ale neumožňovalo komunikaci s okolním světem.

Jedenáct dní po havárii byla nalezena těla šesti nezvěstných, kteří vypadli z letadla po nárazu do útesu, při první průzkumné výpravě. Sedmý, Fernando Vazquez, nebyl nikdy nalezen. Následně zemřela i Susana Parradová (sestra Nanda).

Deset dní po ztroskotání se přeživší dozvěděli, že pátrání bylo ukončeno!

Zásoby docházely a bylo jasné, že pomoc si hráči budou muset najít sami. Myšlenku kanibalismu nakousl Nando Parrado, který se Carlosu Paézovi zmínil o tom, že začne „jíst ty piloty za to, že nás sem dostali“. Všichni přítomní byli katolíci. Poté, co bylo pátrání ukončeno, se trosečníci po těžkých diskuzích a rozhodování začali živit masem z mrtvých lidí, které museli jíst syrové, neboť s ohněm se muselo šetřit. Jenom tento přísun jídla jim dával větší šance na přežití.

Ve vraku našli mapu a v domnění, že jsou někde na západní straně And, se rozhodli vypravit se pro pomoc.

29. října se ale utrhla lavina na straně otvoru letadla a zasypala všechny pasažéry uvnitř letadla. Roy Harley, který nebyl celý zasypán, začal v panice hrabat ve sněhu a pátrat po ostatních. Každý další vyhrabaný ze sněhu se přidal k hrabání dalších. Zahynulo dalších osm lidí včetně Marcela Pereze, kapitána týmu, a poslední žijící ženy. Sníh uvěznil všechny ve vraku na tři dny.

Během svého pobytu v pustině podnikli několik výprav. Pokusy o zprovoznění radiokomunikace skončily neúspěchem.

Během šedesáti dní postupně zemřelo 29 lidí. Proto se Nando, Roberto a Antonio Vizintín rozhodli přejít Andy směrem na západ za pomoci čerstvě ušitého spacího pytle z izolace ze zádi letadla, o který se postaral Carlos Paéz, jehož matka naučila šít, lehkých zásob pro tři osoby a dalších věcí. Za dva dny se podařilo dostat na vrchol, ale na něm zjistili, že jsou úplně jinde, než si mysleli. Proto se Vizintín vrátil zpátky k vraku. Nando a Canessa ušli celkem během deseti dnů své výpravy 70 km. Po těchto deseti dnech je objevil pastevec Sergio Catalan, který jim zajistil stravu a přivolal pomoc.

Média se o tomto rychle dozvěděla a podělila se s veřejností o tuto zprávu. Díky malému rádiu se tak všichni v vraku mohli dozvědět, že Canessa s Nandem přešli Andy.

Nando nastoupil do jednoho z vrtulníků, aby mohl záchranářům ukázat místo vraku. V první vlně bylo převezeno prvních osm lidí, zbytek musel strávit ještě jednu noc ve vraku spolu se záchranáři, kteří jim přivezli deky a zásoby. Druhý den 23. prosince byli zbylí trosečníci převezeni do Los Matienes a odtud s ostatními do nemocnice v Santiagu. Ze 45 lidí přežilo pouze 16.

Na Vánoce zůstali všichni v Santiagu. Parrado později popisuje, že pro něj „to je hořkosladký okamžik, neboť v horách přišel o matku a o sestru“. Právě on odjel ze Santiagu co nejdříve do Montevidea.

Aby se zabránilo velkým spekulacím, byla 28. prosince na Stella Maris College uspořádána tisková konference, kde hráči podrobně vysvětlili okolnosti pobytu v Andách. Zástupci církve se jich zastali a potvrdili, že čekat pasivně na svoji smrt by byl větší hřích.

Příběh uruguayských sportovců se stal nejznámější katastrofou - hned po Titaniku.

Každý rok se všech 16 přeživších sjíždí na místo havárie. Nechali zde vztyčit kříž k památce zesnulých.

24. prosinec

1943 – Na východní frontě zahájila Rudá armáda žytomyrsko-berdyčevskou operaci.

Bojů se účastnila i 1. československá samostatná brigáda. Žytomyrsko-berdyčevská operace (24. prosince 1943 – 14. ledna 1944) byla vojenská operace 1. ukrajinského frontu za druhé světové války. V této bitvě a následné Korsuň-ševčenkovské operaci osvobodila Rudá armáda od německých okupantů velkou část pravobřežní Ukrajiny. V průběhu operace odrazila 1. a 4. tanková armáda německá vojska, pokoušející se v předcházejících týdnech protiofenzívou zahnat sovětské útvary zpět za Dněpr,

a dobyla města Radomyšl, Novohrad-Volyňskij, Žytomyr, Berdyčiv a Bílou Cerkev.

Po bitvě o Kyjev, kde se vyznamenala 1. československá samostatná brigáda pod vedením Ludvíka Svobody, došlo k dalšímu útoku na pravém břehu řeky Dněpr, do kterého se zapojili i čs. vojáci jako záloha 38. sovětské armády.

Spolu se sovětskými vojáky se zapojili do bojů u Vasilkova a Čerchaňova, kde způsobili nepříteli značné ztráty.

Na konci listopadu však provedli Němci protiútok a jednotka přešla do obrany. 14. listopadu byla dočasně stažena z fronty a ubytována v kasárnách v Kyjevě. Po odpočinku byla nasazena do Žytomyrsko-berdyčevské operace, kde se měla podílet na bojích na jižním křídle.

Dne 30. prosince v ranních hodinách zahájily čs. jednotky útok na vesnici Rudu, kterou se předtím pokoušely dvakrát neúspěšně dobýt prapory 78. střeleckého pluku Rudé armády. Českoslovenští samopalníci v bílých maskovacích oděvech pronikli do týlu jednotek Waffen SS, jejichž jednotky tuto vesnici bránily.

V 16 hodin byla ves Ruda osvobozena a čs. vojáci po krátké přestávce pokračovali k pochodu na Bílou Cerkev.

Při bojích v Žytomyrsko-berdyčevské operaci ztratila československá brigáda 411 lidí (66 padlých, 270 raněných a 75 nezvěstných), 4 tanky, 3 obrněné automobily, 4 protitankové kanóny, 1 houfnici, 1 velkorážní kulomet a několik lehkých zbraní. Mnohem větší ztráty však způsobila nepříteli.

1953 – U Šakvic **najel rychlík do stojícího osobního vlaku**, se 103 mrtvými a 83 raněnými se nehoda stala na sedm let nejsmrtonosnější železniční nehodou v české historii.

1953 – Na Novém Zélandu **se pod vlakem zřítíl most** poškozený laharem (sopečný jev). Se 151 mrtvými jde do dnes o nejsmrtonosnější železniční neštěstí v novozélandské historii.

25. prosinec

Den, kdy křesťanský **svět slaví narození Ježíše** Krista. Stejně jako je historiky zpochybňován tradiční rok (nula) i místo (Betlém) Ježíšova narození, pochybnosti panují i o vánočním čase. Řada názorů se kloní k tomu, že Ježíš se ve skutečnosti narodil v jiném ročním období a do prosince bylo datum jeho narození uměle přeneseno později, aby se oslavy kryly s tradičními oslavami zimního slunovratu.

Náš moderní letopočet přesto vychází z data 25. 12. – počítá se totiž od provedení Ježíšovy obrázky, která se dělala osmý den po narození (1. 1. roku 1)

Pro úplnost uvádíme i text evangelia svatého Matouše týkající se Ježíšova po-

četí: Narození Ježíšovo událo se takto. Jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve, než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechťel ji vystavit hanbě. Proto se rozhodl propustit ji potají. Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu a řekl:

„Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“

To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: „Hle, pan-na počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel, to jest přeloženo ‚Bůh s námi‘.“

Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě. Ale nežili spolu, dokud neporodila syna, a dal mu jméno Ježíš.“

1914 - Den, kdy **vyvrcholilo vánoční příměří**. Navzdory válečným hrůzám první velké války se 25. prosince 1914 stalo něco zvláštního, něco, čeho se představitelé válčících mocností děsili, spontánní sblížení obyčejných vojáků, bojujících proti sobě.

V první bitvě na Marne od 5. do 12. září byli Němci donuceni ustoupit za řeku Aisne, kde se obě strany zakopali. Němci chtěli provést obchvat ze severu, kde nebyla vybudována francouzská obrana, tak obě strany, ve snaze se navzájem obejít, kopali zákopy stále více na sever, až se dostali k moři. Území mezi zákopy, které často dělilo jen několik desítek metrů, se říkalo země nikoho. Vojáci Dohody blokovali Němce kopáním zákopů dále i na jih a Němci dělali totéž, dokud se válka nestala zákopovou.

Do začátku prosince každá strana vykopala přes 250 kilometrů zákopů a v prvních měsících války oba národy utrpěly těžké ztráty. Británie, vstoupivší do války po boku Francie, ztratila téměř 100 tisíc mužů. Jen v srpnu přišla země galského kohouta o dvojnásobek tohoto počtu, Německo taktéž.

Zákopy se často propadaly a pohřbily muže, které měly chránit. Ale i ten sebelépe vybudovaný zákop mohl být pro muže smrtelnou pastí, v případě přímého zásahu granátem. Podobně chemické útoky byly smrtící, protože těžký plyn zůstával v zákopech a nějakou dobu trvalo, než vojáci pochopili, že odpískání útoku neznamena sundat si plynovou masku.

Válka se neočekávaně protahovala a obě strany postupně začaly využívat veškeré prostředky, jak porazit nepřítele. Jedním z nich byla propaganda, kte-

rá protivníka líčila v nejhorších barvách, aby ve vojácích vyvolala pocit, že nezbývá člověka, ale zrůdu. Navzdory tomu občas docházelo k hodinovým příměří, aby obě strany mohly pohřbit mrtvé.

Večer 24. prosince však bojová nálada náhle ustoupila. Dodnes není jisté, kde přesně „vánoční zázrak“ začal, ale první sblížení vojáků nastala ve Flandrech, poté se rozšířila ve zbytku západní fronty.

Němci začali zpívat vánoční koledy. Pak rozsvítili baterky a přestali skrývat cigarety, což bylo pochopitelně nebezpečné, protože to Britům umožnilo přesně určit nepřátelské pozice. I když většina Britů neuměla německy, **poznali melodie písniček**. Někteří dokonce zpívali v angličtině.

Žádný z Britů neměl to srdce začít střílet. Na Štědrý den ráno seržant J. J. Noby Hall nalepil na hůl cedulku s nápisem „Veselé Vánoce“ a zamával Němcům.

V poledne téhož dne jeden německý voják přeskočil kraj zákopu a přes mířící britské pušky se vydal s rukama za hlavou a beze zbraně přes území nikoho. Vojín Ike Sawyer mu vyšel vstříc a uprostřed si podali ruce. U německé linie stáli další vojáci s rukama za hlavou a vstříc jim vyšli i další Britové.

Někteří Němci zapichovali svíčky do malých borovic a používali je jako bílou vlajku, když vstupovali do země nikoho. Proběhla výměna dáreků, vojáci si vyměňovali jídlo, cigarety, oblečení a artefakty. Hrály se fotbalové zápasy a Němci, kteří hráli proti Skotům, se nemohli přestat smát, když zjistili, že Skoti pod kilty nic nemají. K tomuto sblížení však došlo pouze v britských sektorech. Francouzi neměli chuť se bratřit s nepřítelem, který se zmocnil části jejich země.

Protože mnoho Němců pracovalo v Británii před válkou, většina mluvila anglicky. Došlo k mnoha setkáním, podobných tomu kapitána Cliftona Stocckwella, který podle svých slov najednou zjistil, **že si potřásá rukou s německým vojákem**, jenž pracoval jako číšník v restauraci, kterou kapitán navštěvoval. Jiný Brit nechal svého předválečného německého holiče ostříhat mu vlasy a holiť vousy.

Ne na všech úsecích britsko-německé fronty se uskutečnila smíření a ustaly boje na Štědrý den. Právě tato smíření měla následky a jednotky, které dočasně složily zbraně, byly trestány.

Vlády měly strach, že by válka na západní frontě skončila a nepřicházelo v úvahu, že by došlo ke spontánnímu usmíření obyčejných vojáků.

11. listopadu 2008 byl postaven památník této události ve francouzském Frelinghienu. Ceremonie se účastnili potomci těch, kteří se o svátcích „nakažili“ duchem Vánoc a přestali na čas bojovat.

Pro úplnou přesnost je třeba dodat, že malá lokální příměří podobného typu proběhla i na Velikonoce 1915 a přes všechna opatření velících štábů dokonce i na Vánoce téhož roku. Jejich rozsah se však s Vánoci předchozího roku nedal srovnat. Od roku 1916, kdy už drtivou většinu oddílů tvořili noví váleční odvedenci a dobrovolníci, pak už o žádných doložených spontánních příměřích nevíme.

1643 – Kapitán Britské Východoindické společnosti William **Mynors objevil Vánoční ostrov**.

1683 – Na příkaz sultána Mehmeda IV. byl v Bělehradě pro svůj debakl u Vídně **popraven uškrcením velkovezír Kara Mustafa**.

26. prosinec

1898 – Fyzikové Pierre Curie a Marie Curie-Skłodowska ohlásili **objev nového prvku**, který pojmenovali Radium.

1973 – V Kazachstánu **přistála sovětská kosmická loď Sojuz 13**.

1973 – Ve Spojených státech měl premiéru oscarový **horor Vymítač ďábla**.

2004 - Den **tsunami v Indickém oceánu**. Zemětřesení bylo způsobené zsunutím Indické tektonické desky pod Barmskou tektonickou deskou. Série vln tsunami smetla pobřeží 14 států a zabila na 230 tisíc lidí.

Podle organizací distribuujících humanitární pomoc jednu třetinu obětí tvořili děti. To je dáno vysokou mírou zastoupení dětí v obyvatelstvu postižených oblastí.

Ze statistik organizace Oxfam vyplývá i to, že ženy se stávaly obětí tsunami čtrnáctkrát častěji než muži, protože čekaly na pláži, až se rybáři vrátí s úlovkem.

Policisté nám utíkají.
Požádám o zvýšení rozpočtu na plot.

Řekli-neřekli?

27. prosinec

1890 - Den **masakru indiánů** u Wounded Knee. Historici se shodují, že masakr u Wounded Knee byl způsoben z velké části vzájemnou nedůvěrou a strachem obou skupin, stejně jako jazykovým problémem. Kořeny sahají hluboko do minulosti, kdy armáda a bílí osadníci postupně indiány vysídlili z jejich území, přičemž kompenzace v podobě slibovaného klidu, jídla a dalších životně důležitých potřeb se indiáni nikdy nedočkali. V zimě roku 1890 byly některé kmeny zcela zdecimované a na pokraji smrti hladem.

1918 – **Vlastenecká řeč polského klavíristy** Ignacy Paderewského v Poznani podnítila velkopolské povstání proti Německu.

1953 – V Athénách začala fungovat **trolejbusová doprava**.

1963 – Byla **vyhlášena Chráněná krajinná oblast Šumava**.

1983 – **Papež Jan Pavel II. navštívil** ve vězení atentátníka Mehmeta Aliho Ağcu. „*Hovořil jsem s ním jako se mluví s bratrem, jemuž jsem odpustil a který se těší mé důvěře. Co jsme si řekli, je tajemství mezi mnou a jím.*“

Atentát na papeže Jana Pavla II. spáchal dne 13. května 1981 (na svátek Panny Marie Fatimské) na Vatikánském Svatopetrském náměstí. Jan Pavel II. byl vážně zraněn, ale přežil. Ağca byl za svůj čin odsouzen a v roce 2001 byl po odpykání dvaceti let deportován zpět do Turecka.

1923 – zemřel v Paříži Alexandre Gustave **Eiffel** (narozen 15. prosince 1832 Dijon, vlastním jménem Alexandre Gustave Bönickhausen) byl francouzský konstruktér a architekt, který se proslavil konstrukcí Eiffelovy věže (1887–1889) a návrhem kostry Sochy Svobody (1885).

Narodil se v Dijonu, ve Francii. Příjmení Eiffel získal po německých předcích z počátku 18. století. Jeho matka Catherine Eiffel obchodovala s uhlím, což dostatečně finančně zajistilo rodinu. Eiffel nejdříve studoval na Lycée Royal de Dijon a pokračoval na Ecole Centrale des Arts et Manufactures v Paříži, kde se specializoval na chemii. Diplom obdržel v roce 1855 a poté vystřídal několik zaměstnání, a nakonec skončil jako šéf konstrukční společnosti, která navrhovala železniční mosty. V roce 1862 se oženil s Marií Gaudetovou, se kterou měl pět dětí, tři děvčata a dva chlapce. Jeho manželka v roce 1877 zemřela a Eiffel si poté vzal Chantall Letouovou.

S podporou belgického inženýra Téphile Seyriga se účastnil mezinárodní nabídky navrhnout a vybudovat 160 m dlouhý železniční most přes řeku Douro mezi Portem a Vila nova de Gaia v Por-

tugalsku. Jeho návrh zvítězil, protože obsahoval jedinečnou strukturu a byl málo nákladný. Ponte Maria Pia je dvojitý obloukový most, jehož stavba pokračovala rychle a most byl postaven za dobu kratší, než dva roky (od 5. ledna 1876 do 4. listopadu 1877). Most byl hojně využíván až do roku 1991 (114 let), poté byl nahrazen mostem Ponte de São João (Most svatého Jana), navrženým inženýrem Edgarem Cardosem.

Eiffel také navrhl pavilon La Ruche v Paříži. Tato stavba se stala, stejně jako Eiffelova věž, orientačním bodem města. Jedná se o kruhovou strukturu, která vypadá jako velký včelí úl. Vybudoval také viadukt Garabit, železniční most blízko Ruynes-en-Margeride v departementu Cantal. Dále Gustave Eiffel navrhl například maják usazený na ostrově Mony v Portoriku. Maják byl vystaven v roce 1900 Spojenými státy, které získaly ostrov po konci španělsko-americké války.

Od roku 1887 se podílel na budování Panamského kanálu. Když projekt v roce 1889 skončil krachem, byl Eiffel spolu s otcem a synem Lessepsovými obviněn z podvodu a odsouzen ke dvouletému žaláři. Odseděl si ale pouze 10 dní. Odvolací soud však rozsudek po přezkoumání zrušil a Eiffela zcela osvobodil. Tento skandál zapříčinil, že se Eiffel uzavřel do sebe a nechtěl mít už nic se stavitelstvím a politikou. Později, vzhledem k tomu, že byl velký fanoušek letectví, začal pouštět zdarma do svého aerodynamického tunelu letecké konstruktéry. Chtěl jen, aby zajímavé výsledky mohl sám osobně publikovat. Zároveň byl leteckým inženýrům k dispozici se svými zkušenostmi a poskytoval jim cenné rady. Aerodynamický tunel, původně sám navrhl a zkonstruoval, aby mohl zkoumat vliv větru na mostní konstrukce a na konstrukce budov. Tento větrný tunel se využívá dodnes.

Zemřel 27. prosince 1923 ve svém sídle na Rue Rabelais v Paříži. Byl pohřben na hřbitově v Levallois-Perret. Jím navržené stavby měly velké společenské a politické dopady na svět. Mosty, které navrhl, byly postaveny na mnoha místech světa. Umožnily snadnější a rychlejší cestování a obchod v oblastech, kde se nacházely. Mnoho z jeho mostů nevyžadovalo kvalifikované pracovníky, což při stavbě šetřilo náklady.

Eiffelova věž měla obrovský dopad na Francii. Věž byla středobodem světové výstavy roku 1889 a přilákala miliony lidí do Paříže. V roce 1889 ji navštívily téměř dva miliony lidí. Věž se rychle stala turistickou atrakcí a přinesla velké množství peněz do ekonomiky Francie. Stala se rychle národním symbolem Francie a přinesla důvod místním obyvatelům být na svou zemi pyšní.

Socha Svobody byl dar Francie Spojeným státům americkým. Eiffel sám vypracoval bedlivě vnitřní strukturální prvky této sochy tak, aby byly co nejlepší a věnoval tomu mnoho svého času. Tento dar prokázal přátelství a respekt mezi Francií a Spojenými státy americkými. Stejně jako u Eiffelovy věže se Socha Svobody stala rychle národním symbolem svobody ve Spojených státech a dala obyvatelům důvod pro pýchu. Brzy se stala velkou turistickou atrakcí.

28. prosinec

1923 – V New Yorku měla premiéru **Shawova hra Svatá Jana**.

1943 – Druhá světová válka, italské tažení: Po devíti dnech mimořádně tvrdých a krvavých bojů s německými parašutisty **Kanaďané dobyli město Ortona**.

1973 – Ve Francii **vyšlo Solženicynovo Souostroví Gulag**.

1983 – Na Ukrajině byl vyhlášen **Šacký národní přírodní park**.

29. prosinec

1223 – Papež Honorius III. **potvrdil Řád menších bratří**.

2013 – **Michael Schumacher se těžce zranil** při lyžování v Alpách.

2013 – **18 lidí zahynulo** při sebevražedném bombovém útoku ve Volgogradě. Na druhý den došlo k druhému útoku s 15 mrtvými.

30. prosinec

1813 – Britsko-americká válka: **Britové dobyli a vypálili Buffalo**.

1853 – V Mexiko City byla **podepsána Gadsdenova koupě** o prodeji 76 800 km² mexického území jižně od řeky Gila Spojeným státům za 10 milionů amerických dolarů.

1903 – Při požáru Irokézského divadla **v Chicagu zahynulo 602 lidí** a 250 bylo zraněno. Jde o nejsmrtonosnější požár divadla v americké historii.

1963 – Papež Pavel VI. jmenoval Karola **Wojtylu krakovským arcibiskupem**.

31. prosinec

1963 – Rozpadla se Středoafriká federace, na jejímž místě posléze **vznikly státy - Zambie, Malawi a Rhodesie**.

1978 – O silvestrovské noci **teplota v Československu klesla až o třicet stupňů**. Důsledkem byla rozsáhlá dopravně-energetická kalamita trvající až do poloviny ledna.

1973 – V Sydney odehrála svůj **první koncert hardrocková skupina AC/DC**.

Zamyšlení třetí...

...zajímaví lidé se rodí každý den

Jak kdysi řekl Mark Twain, tak: „V životě člověka jsou nejdůležitější dva dny.

Den, kdy jste se narodili a den, kdy zjistíte proč?!

Vybrali jsme pro příklad 1. prosince a jen zlomek osobností, které se narodily či zemřely právě v historii tohoto dne o kterých se napsaly nebo mohly napsat celé romány:

1. prosince

1525 – se narodil **Tadeáš Hájek z Hájku**, lékař a astronom († 1. září 1600)

1847 – se narodil **Antonín Chittussi**, malíř († 1. května 1891)

1851 – se narodil **Alexandr Jan z Thurn-Taxisu**, šlechtic z české linie starobylého rodu Thurn-Taxisů († 21. července 1939)

1885 – se narodila **Sidonie Nádherná**, baronka, mecenáška umělců a spisovatelů († 30. září 1950)

1953 – se narodil **Jiří Pavlica**, hudebník

1958 – se narodil **Martin Zahálka**, herec

1967 – se narodila **Nela Boudová**, herečka

1972 – se narodil **Antonín Baudyš mladší**, astrolog

1081 – se narodil **Ludvík VI. Francouzský**, francouzský král († 1. srpna 1137)

1761 – se narodila **Marie Tussaud**, francouzská tvůrkyně voskových soch a zakladatelka po ní nazvaného muzea v Londýně († 1850)

1792 – se narodil **Nikolaj Ivanovič Lobačevskij**, ruský matematik († 1856)

1886 – se narodil **Ču Te**, čínský komunistický vojevůdce a státník († 6. července 1976)

1896 – se narodil **Georgij Konstantinovič Žukov**, sovětský vojevůdce (zemřel v ústraní 18. června 1974).

Jenom přehled nejslavnějších vítězství kterým velel - Bitva u řeky Chalchyn (1939); Obsazení Besarábie (1940); Operace Barbarossa (1941); Bitva u Jelni (1941); Obležení Leningradu (1941); Bitva o Moskvu (1941–1942); Operace Mars (1942); Operace Uran (1942–1943); Bitva u Kurska (1943); Operace Bagration (1944); Viselsko-oderská operace (1945); Bitva o Berlín (1945) - by vydaly na mnoho románů.

Byl uznávanou i když svéráznou autoritou. Na sklonku života natočil několik děl dokumentu jeho vzpomínek.

Za své vojenské mistrovství byl mimo jiné čtyřikrát vyznamenán nejvyšším oceněním „Hrdina Sovětského svazu“, šestkrát „Leninovým řádem“ a dvakrát „Řádem vítězství“.

1922 – se narodil **Vsevolod Bobrov**, sovětský hokejista a fotbalista (†1. července 1979)

1929 – se narodil **Alfred Moisiu**, albánský prezident

1950 – se narodil **Otto Pérez Molina**, prezident Guatemaly

1951 – se narodil **Alexandr Panajotov Alexandrov**, bulharský kosmonaut

1898 – zemřel **Luděk Marold**, malíř (*7. srpna 1865 v Praze) byl český malíř a ilustrátor, který vytvořil největší obraz v českých zemích, panoramu Bitva u Lipan, která je umístěna v bývalém Parku kultury a odděchu Julia Fučíka

1981 – zemřel **Alexandr Paul**, novinářský fotograf (*30. října 1907)

1997 – zemřel **Jiří Pleskot**, herec (*3. května 1922)

2021 – zemřel **Miroslav Zikmund**, český cestovatel (* 14. února 1919)

2021 – zemřel **Petr Uhl**, politik signatář Charty 77 (* 8. října 1941)

1825 – zemřel **Alexandr I. Pavlovič**, ruský car (* 23. prosince 1777)

1866 – ve věku 76 let zemřel **George Everest**, britský zeměměřič a průzkumník Indie (* 4. července 1790), kde působil v letech 1830 až 1843. Byl zodpovědný za dokončení trigonometrického průzkumu Indie podél poledníku od jihu Indie až na sever Nepálu (vzdálenost zhruba 2400 km).

Everest pocházel z Walesu, vystudoval vojenskou akademii, vynikal zejména v matematice. V roce 1806 odjel do Indie k účasti na průzkumu Jávy. V roce 1830 byl jmenován generálním průzkumníkem v Indii. Roku 1843 se vrátil do Anglie, kde byl přijat do Královské společnosti (akademie pro podporu věd). Roku 1861 byl pasován rytířem a o rok později zvolen viceprezidentem Královské geografické společnosti. Zemřel v londýnském Greenwich.

Samotný průzkum Indie, který začal již roku 1806, pod vedením Williama Lambtona trval několik desetiletí. Nejvyšší hora světa Mount Everest (8848,86 metrů nad mořem) byla prozkoumána roku 1852 Andrewem Waughem. V roce 1865 na počest George Everesta byla hora přejmenována z předchozího názvu „Peak XV“ na Mount Everest.

1934 – zemřel **Sergej Mironovič Kirov**, rodným jménem Sergej Mironovič Kostrikov, byl významný ruský politik. Ve třicátých letech patřil k nejoblíbenějším sovětským vůdcům.

Narodil se 27. března 1886 v Uržumu na Urale. Brzy ztratil oba rodiče a vyrůstal v sirotčinci. V roce 1901 mu skupina podporovatelů poskytla stipendium pro studium na průmyslové škole v Kazani.

Po získání inženýrského diplomu se přestěhoval do sibiřského Tomsku. Postupně se stal marxistou a členem ruské sociálně-demokratické strany (1904).

Kirov se zúčastnil revoluce roku 1905, byl uvězněn a o rok později propuštěn. Brzy po propuštění se připojil k bolševikům. Byl znovu zatčen v roce 1906, ale tentokrát byl odsouzen na tři roky pro obvinění, že šířil ilegální literaturu. Několikrát zadržen byl i později. Nakonec se přestěhoval na Kavkaz, kde zůstal až do doby abdikace Mikuláše II. a konce carského režimu.

Tou dobou si Sergej změnil jméno na Kirov, které si vybral za pseudonym, jak to činili i jiní revoluční vůdci. Pojmenoval se údajně podle antického perského vůdce Kýrose II. Velikého a stal se velitelem bolševického vojenského vedení v Astrachani. Po revoluci roku 1917 bojoval v občanské válce až do roku 1920.

Organizoval obsazení Ázerbájdžánu Rudou armádou a spojení Arménie, Gruzie a Ázerbájdžánu v jednu sovětskou republiku.

Roku 1921 se stal generálním tajemníkem ázerbájdžánské stranické organizace. Podporoval Stalina a v roce 1926 byl zvolen šéfem petrohradského stranické organizace. Zasadil se o zlepšení vztahu stranického vedení s tvůrčí inteligencí a varoval před ztrátou kontaktu s reálným životem pracujících.

1. prosince 1934 byl ve Smolném institutu v Leningradě Leonidem Nikolajevem Kirov zavražděn. Vrah jej střelil zezadu do krku. Jeho smrt poskytla záminku k zahájení vnitrostranické čistky. Vyšetřovatelé NKVD později potvrdili, že Nikolajev byl součástí širšího spiknutí vedeného Lvem Trockým proti sovětské vládě. To vyústilo v zatčení a popravu Kameněva, Zinověva a čtrnácti dalších v roce 1936.

Kirovovi se dostalo pohřbu u kremelské zdi na nejvyšší státní úrovni a sám Stalin nesl jeho rakev. Mnoho měst, ulic a továren bylo následně nazváno Kirovovým jménem (například města v Rusku a Ázerbájdžánu a na Ukrajině, ale i velká továrna v Leningradě). Obrovská Kirovova socha po dlouhou dobu dominovala panoramatu Baku. Socha byla vztyčena v roce 1939 a odstraněna roku 1992 poté, kdy Ázerbájdžán získal nezávislost.

1968 – zemřel **Hugo Haas**, český režisér a herec (* 19. února 1901)

